

فاطمه سفیدکن، معاون پژوهشی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
پست الکترونیک: sefidkon@rifr-ac.ir

هماهنگی در میزان تولید و مصرف، یک راهبرد مهم در توسعه گیاهان دارویی

گیاهان دارویی در این وزارتخانه شنیده شده است. اعلام این نیاز به وزارت جهاد کشاورزی و برنامه‌ریزی این وزارتخانه برای کشت گیاهان، با در نظر گرفتن موضوعات مختلف مثل انتخاب اکوتیپ مناسب، کشت در منطقه اقلیمی مناسب و حمایت تسهیلاتی برای تولید این گیاهان، می‌تواند تولید را به نحوی ساماندهی کند که نه گیاه تولیدشده در انبار بماند و کشاورز متضرر شود و نه نیاز مصرف‌کنندگان این گیاهان بدون پاسخ بماند. به نظر می‌رسد ابتدا دریافت آمار واقعی از میزان مصرف توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سپس هماهنگی بیشتر بین این وزارتخانه با وزارت جهاد کشاورزی و در نهایت تعادل بین تولید و مصرف گیاهان دارویی در داخل کشور، می‌تواند یک راهبرد مهم در توسعه گیاهان دارویی کشور باشد.

منابع

زینلی، مجری طرح گیاهان دارویی وزارت جهاد کشاورزی، میهن نیوز به نقل از ایرنا، ۱۱ مهر ۱۳۹۸

برخی محصولات تولیدشده از آویشن

کشت گونه‌های مختلف آویشن در مزرعه و گلخانه

براساس آخرین آمار وزارت جهاد کشاورزی، سطح زیر کشت گیاهان دارویی ۲۰۶ هزار هکتار است که بیش از ۵۰ هزار هکتار آن در چند سال اخیر به سطح زیر کشت اضافه شده است (زینلی، ۱۳۹۸). عمده محصولات کشت شده، زعفران، زیره سیاه، هل، زنجبیل، دارچین، موسیر و گل محمدی است. همچنین وزارت جهاد کشاورزی به شیوه‌های مختلف به توسعه سطح زیر کشت گیاهان دارویی کمک می‌کند. گیاهان تولیدشده یا مصرف داخلی دارند، یا با توجه به بازار جهانی، بخش عمده آنها صادر می‌شود، مثل زعفران و زیره. در مصارف داخلی، مهم‌ترین بخش، صنایع فراوری مانند تولید دارو، فرآورده‌های آرایشی-بهداشتی یا مکمل‌ها هستند، در مصرف مستقیم گیاهان نیز، مهم‌ترین مصرف‌کنندگان سلامت‌کننده‌های طب سنتی و عطاری‌ها هستند. در زمینه صادرات، نیازها و بازار تاحد زیادی مشخص است. به عبارت دیگر، احتمال اینکه زیره یا زعفران تولیدشده در کشور روی دست کشاورز بماند، بسیار کم است. در مورد گل محمدی نیز با توجه به فاصله کوتاه زمانی میان مرحله برداشت و مرحله گلاب‌گیری و اسانس‌گیری و ماندگاری بیشتر اسانس یا گلاب در برابر ماندگاری گل، باز هم مشکل خاصی وجود ندارد. اما در مورد تولید و مصرف سایر گیاهان دارویی که تعداد آنها نیز کم نیست، همیشه هماهنگی بین میزان تولید و مصرف با مشکل جدی مواجه است. با وجود اینکه هنوز تعداد زیادی از گیاهان مثل آویشن، باریجه، مرزه، بومادران و ... از طبیعت برداشت می‌شوند، در سال‌های اخیر و به دلایل متعدد سرمایه‌گذاران زیادی به کشت گیاهان دارویی علاقه‌مند شده و با حمایت‌های وزارت جهاد کشاورزی به ایجاد مزارع این گیاهان روی آورده‌اند، ولی متأسفانه هرگز آمار واقعی از نیاز کشور به هر یک از این گیاهان ارائه نشده است. با توجه به عدم امکان نگهداری اندام‌های گیاهی حاوی مواد مؤثره به مدت طولانی، نیاز به مکان مناسب برای نگهداری و احتمال آلوده شدن به انواع باکتری‌ها و قارچ‌ها، مهم‌ترین مشکل، کاهش مواد مؤثره در طول زمان است. بنابراین گیاهان دارویی پس از برداشت و خشک شدن باید مورد استفاده قرار گیرند. عدم خرید و مصرف گیاهان دارویی کشت شده در زمان مناسب و نوسانات شدید قیمت آنها یکی از مشکلات جدی تولیدکنندگان گیاهان دارویی است. تقریباً همه مصرف‌کنندگان گیاهان دارویی اعم از عطاری‌ها، شرکت‌های تولیدکننده عصاره و اسانس، شرکت‌های تولیدکننده داروهای گیاهی و فرآورده‌های آرایشی-بهداشتی و سلامت‌کننده‌های طب سنتی زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فعالیت می‌کنند. بنابراین برآورد نیاز سالانه گیاهان دارویی مورد مصرف در کشور، تنها توسط این وزارتخانه میسر است. موضوع تهیه محصولات دارای مجوز از وزارت بهداشت و کمبود مواد اولیه گیاهی، به دفعات، از زبان مسئولین دست‌اندرکار